

Jeopolitik Açından Suudi Arabistan-Yemen Sınır Anlaşmazlığı ve Husiler Meselesi

The Saudi Arabia-Yemen Border Dispute and
the Houthis Issue from the Perspective of Geopolitics

Seyedmohammad SEYEDI ASL* - Orhan KARAOĞLU**

Öz

Eski çağlardan beri ülkeler ile yerel topluluklar arasında sınır anlaşmazlıkları hep var olmuş ve aralarında gerek savaşların gerekse çatışmaların doğmasında temel etken teşkil etmiştir. Bilhassa Arap yarımadası ve özellikle Suudi Arabistan'ın siyasi sınırları Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra farklı savaşlar ve anlaşmalarla çizilmiştir. Bu gerçek, sınırların dayatılması, petrol ve enerji kaynaklarının bulunması, bazı bölgelerin veya adaların stratejik konumu, bölge dışı güçlerin müdahalesi gibi nedenlerden dolayı bu sınırların bazı kısımları üzerine anlaşma sağlanmamış ve bu anlaşmazlıklar günümüze kadar uzanmıştır. Söz konusu sınır anlaşmazlığının en önemlisi Suudi Arabistan ile Yemen arasında yaşanmaktadır. Özellikle Husilerin güçlenmesiyle sınır anlaşmazlığı kısmi çatışmaların ötesine geçerek Suudi Arabistan'ın Yemen'e savaş açmasına neden olmuştur. Bu çalışma, sınır kavramı ve sınır güvenliği konusunu ele alarak iki ülke arasındaki sınır güvenliğinin ikili ilişkiler üzerine etkilerini ve sonuçlarını değerlendirecektir. Literatür taramasında Yemen ve Suudi Arabistan arasındaki sorunların daha çok mezhepsel boyutlarıyla ele alındığı, sınır anlaşmazlığı konusunun yeterince ele alınmadığı görülmüştür. Bu makalede bu konunun derinlemesine incelenmesi makalenin önemini göstermektedir. Makalede vaka analizi yöntemi kullanılmıştır. Vaka analizinde araştırma için belirli bir bireyin,

* Dr., Bağımsız Araştırmacı, Ankara, Türkiye, ORCID: 0000-0001-5237-7385, e-posta: mmseyedi1365@gmail.com.

** Doç. Dr., T.C. Cumhurbaşkanlığı, Ankara, Türkiye, ORCID: 0000-0003-1389-5512, e-posta: orhankaraoglu@gmail.com

Geliş Tarihi / Submitted: 26.06.2023

Kabul Tarihi / Accepted: 12.08.2023

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

grubun, kitlenin olayın, politika alanının ya da kurumun incelenmesini içermektedir. Her ne kadar vaka analizi nitel araştırmalar ile özdeşleştirilmiş olsa da hem nicel hem de nitel araştırmalarda vaka analizi yönteminin bu makalede uygulanmasının daha doğru olduğu düşünölmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Jeopolitik, Sınır Güvenliği, Suudi Arabistan, Yemen, Husiler.*

Abstract

Since ancient times, there have always been border disputes between countries and local communities and these border disputes have been the main factor in the emergence of wars and conflicts. In particular, the political borders of the Arabian Peninsula and especially Saudi Arabia were drawn with different wars and treaties after the First World War. Due to this fact and due to reasons such as the imposition of borders, the availability of oil and energy resources, the strategic location of some regions or islands, and the intervention of extra-regional powers, some parts of these borders have not yet been agreed upon and these disagreements have continued to the present day. The most important border dispute in question is the one that is between Saudi Arabia and Yemen. Especially with the strengthening of the Houthis, the border dispute went beyond partial conflicts and caused Saudi Arabia to declare war on Yemen. This study will evaluate the effects and consequences of border security on bilateral relations between the two countries by addressing the concept of border and border security. The literature review showed that the problems between Yemen and Saudi Arabia were mostly handled with their sectarian dimensions and that the border dispute was not adequately addressed. The in-depth examination of this topic shows the importance of the article. The case analysis method was used in the article. Case analysis involves examining a particular individual, group, audience, event, policy area or institution for research. Although the case analysis method has been identified with qualitative research, it was thought that it would be more appropriate to apply the case analysis method in both quantitative and qualitative research in this article.

Keywords: *Geopolitics, Border Security, Saudi Arabia, Yemen, Houthis.*

Giriş

Jeopolitikte önemli bir kavram olan sınır, sınır güvenliğinin düzenlenmesi, hareket ve ticaret, uluslararası ilişkiler, diplomasi ve güvenlik çemberindeki politika gündemlerinin ana odaklarından ve bu nedenle sosyal bilimler araştırmacılarının ilgisini çekmektedir.¹ Sınırlar öte yandan insan psikolojisinin yanı sıra toplumun temel organizasyonu ile ilgili karmaşık ve çok katmanlı sosyal fenomenler olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte, durum her zaman böyle olmamış, sınırların yorumlanma şekli gelişmiştir. Bu yorumlanma, sınırları anlamada ve çerçevelemede açık söylemsel değişimlerle sonuçlanmıştır. Sınırların geleneksel tanımları ve kavranışı, öncelikle yaratıldıkları ve var oldukları bağlamın da değişmesi nedeniyle sorgulanmıştır.²

Sınır güvenliği kategorisi, son yirmi yılda nitelik ve işlev olarak değişime uğrayan güvenlik ve savunma alanlarının önemli teorik ve pratik konularından biri olmuştur. Sınır güvenliği, devletlere ek olarak, sınır bölgelerinde yaşayan insanların güvenliği, sınırları geçen insanların güvenliği ve sınırdan geçen malların güvenliğini içerir. Ayrıca sınırı aşan suların varlığı gerek yukarı gerekse aşağı havza ülkeleri için hem ihtilaf hem de uzlaş zeminini meydana getirmiştir. İstisnai örneklerde anklav ve eksklavlar, sınır güvenliği meselesinin alt başlıkları arasında yer almıştır. Sınır güvenliği, iç ve dış güvenlik arasında bir aracı rolü oynaması ve devletlerin aşıl topuğu olarak kabul edilmesi nedeniyle iki kat daha önemli hale gelmektedir. Başka bir ifadeyle sınır dışından gelen tehditlerin yönü, devletler için önemli sorun teşkil etmekte, bu nedenle devletler her şeyden önce sınır güvenliğine odaklanmaktadır.³

Bu makalede ele alınan konu olan Suudi Arabistan ve Yemen arasındaki ilişkilerin, 20. yüzyılın başlarından bu yana Arap Yarımadası'ndaki en gergin ilişkiler olması ve bu iki ülke arasındaki gerginliğin gözden kaçan boyutu olan sınır anlaşmazlığının nedenlerinin incelenmesidir. İki ülkenin yönetici ailelerinin rekabeti, Zeydi ve Vahhabi rejimleri arasındaki dini ihtilaf ve iki

---

¹ Abdullahi Muhammad Maigari, vd., "Geopolitics of Land Borders Closure in West Africa", *Journal of Culture, Politics and Innovation*, 1, 2020, s. 2.

² Jussi Laine, "A Historical View on the Study of Borders", Sergey Sevastianov. Jussi Laine, Anton Kireev (ed), *Introduction to Border Studies*, Far Eastern Federal University, Russia, 2015, s. 14.

³ Mohammad Heidari, Sohrab Enami Alamdari, Farhad Fattahi, "Border Geopolitics and Model of Management and Control of Iran's Eastern Borders", *Geopolitics Quarterly*, 8:27, 2012, s. 212.

taraf arasındaki tüm farklılık ihtilafları derinleştirmiştir. Fakat bu ihtilafların en önemlisi ve esası “sınır bölgeleri” ile “toprak iddialarıdır”.⁴ Diğer taraftan Husilerin Yemen’deki yüksek popülaritesi ve önemli etkisi, yaklaşık 1400 kilometrelik ortak sınırı olan kuzey komşusunun endişelerini artırmıştır. Yemen meselesinin temeli Suudi Arabistan için bir ulusal güvenlik konusudur. Bu nedenle 16 Mart 2015’te Suudi Arabistan, Yemen cumhurbaşkanı Mansur Hadi’yi desteklediğini belirterek Yemen’deki Ensarullah’a hava saldırısı başlatmıştır.⁵ Ama Suudi koalisyonunun Yemen’e saldırısının üzerinden yedi yıl geçmesine rağmen, Ensarullah güçleri Suudi Arabistan’a karşı direnmekte ve hatta zaman zaman Suudi Arabistan’ın sınır ve bazı stratejik bölgelere saldırarak Suudi Arabistan’ın güvenliği için tehdit oluşturmaktadır. Her ne kadar Yemen’de bir vekâlet savaşı yürütülse de bu savaşın bir tarihsel boyutu bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı Suudi Arabistan’ın Yemen’deki iç savaşa müdahil olmasının nedeninin tarihsel boyutunu ve özellikle modern dönemde sınır çatışmaları boyutunu gözler önüne sermektir. Bu nedenle makalede, açık kaynak verilerinden yararlanarak nitel analiz modeli çerçevesinde betimsel-analiz yöntemi kullanarak jeopolitik açıdan Suudi Arabistan-Yemen Savaşı’nın sınır anlaşmazlığı ve bu anlaşmazlığın Husiler için Suudi Arabistan’a karşı bir savaş aracı haline gelmesi üzerine odaklanılacaktır.

1. Kavramsal Çerçeve

Bir süre sonra “jeopolitik” olarak adlandırılacak kavram 19. yüzyılın sonlarında rakip imparatorlukların sömürge başkentlerinde, yerleşik üniversitelerde, coğrafi topluluklarda ve büyük güçlerin merkezlerinde doğmuştur. 1870’ten itibaren Avrupa’nın büyük güçleri emperyalist yayılmacılık ve toprak edinme konusunda eşi görülmemiş bir mücadeleye girişmişlerdir; bu durum, kendi kıta imparatorluğu olan Amerika Birleşik Devletleri’nin yüzyılın sonunda katıldığı denizaşırı koloniler için abartılı bir durumdur.⁶ Jeopolitik terimi ilk kez 1899’da İsveçli coğrafyacı Rudolf Kjellén tarafından İsveç’in doğal sınırlarının oluşumu hakkındaki makalesinde

---

⁴ Morteza Hemati, Shahroz Ebrahimi, “The Effects of Saudi Foreign Policy in Yemen on Iran’s Role in the Middle East”, *The Quarterly Journal of World Politics*, 7:23, 2018, s. 232.

⁵ Reza Shahgholian, “The Impact of Saudi War in Yemen on Security of the Islamic Republic of Iran”, *Journal of Defense Policy*, 25:100, 2017, s. 155.

⁶ Gearóid Ó Tuathail, *Critical Geopolitics: The Politics of Writing Global Space*, Routledge, London, 1996, s. 16.

ortaya çıkmıştır. Kjellén göre jeopolitik, “devleti coğrafi bir organizma olarak tanımlayan teori veya belirli bir genişlikte fenomendir”.⁷ Bununla birlikte Zeitschrift für Geopolitik dergisi 1924’te Almanya’nın Birinci Dünya Savaşı’nın küçük düşürücü kaybından nasıl kurtulabileceğini ve canlanmayı teşvik etmek için gereken coğrafi stratejilerin çeşitlerini araştırmıştır. Haushofer’e göre jeopolitik, devletin önemli bir ortağı olmalı (dış politikadaki revizyonist hamlelerini meşrulaşma aracı olmalı) ve Almanya’nın genişlemesini teşvik etmeli, Rusya ve Japonya ile ittifak halinde Avrasya kara kütesinin liderliğine yol açmalıdır. Mackinder’e göre ise jeopolitik, küresel stratejisinin yaşayan bir organizma olarak devlet de dâhil olmak üzere sosyal Darwinist anlayışları birleştiren, haritalar ve istatistiklerle donanmış bir perspektifin, devletin ve entelektüel cephaneliğinin vazgeçilmez bir parçası olmalıdır.⁸

Öte yandan Soğuk Savaş sırasında jeopolitik yazımı, çekirdek devletlerin dış ve güvenlik politikalarıyla yakından bağlantılı olan stratejik bir analizdi. Devlet temelli iki kutupluluk varsayımı, daha genel olarak, savaş sonrası sosyal bilimlerin devletçiliği ile paralel bir şekilde ortaya çıkmıştır. 1970’lerin başında jeopolitik, özellikle Orta Doğu ve Güneydoğu Asya’da büyük güç rekabetlerini ve bunlarla ilişkili bölgesel boyutları vurgulamak için kullanılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda Henry Kissinger, ABD politika oluşturma ve akademik çevrelerinde jeopolitiği tekrar saygın kılmakla ünlüdür.⁹ Nazi Almanya’sının tarihsel belleğe dönüşmesi, Henry Kissinger’in jeopolitiği bir bilim insanı ve politika yapıcı olarak yaygın bir şekilde kullanması ve uluslararası kültürel, ekonomik, politik ve stratejik gelişimdeki coğrafi faktörleri anlama ihtiyacı, jeopolitiğin bilimsel analizde yeniden 1980’lerde ortaya çıkmasına yol açmıştır.¹⁰

Modern jeopolitik aynı zamanda bir sınır inşa etme siyasetidir. Jeopolitiğin yapı taşı, egemenliğinin temeli olarak bölgesel özgüllük gerektiren siyasi bir coğrafi varlık olan ulus-devlettir. Sınırlar, belirli devletlerin kontrolü

---

⁷ Tal Tovy, *The Changing Nature of Geostrategy 1900–2000: The Evolution of a New Paradigm*, Air University Press, Alabama, 2015, s. 1.

⁸ Abdullahi Muhammad Maigari, vd., “Geopolitics of Land Borders Closure in West Africa”, *Journal of Culture, Politics and Innovation*, 1, 2020, s.2.

⁹ Hazar Leylanoğlu ve Seyedmohammad Seyedi Asl, “İran ve Suudi Arabistan’ın 2003’ten Sonra Irak’ta Çıkar Çatışmalarına Jeopolitik Bir Bakış”, *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8:22, 2021, s. 109.

¹⁰ Bert Chapman, *Geopolitics: A Guide to the Issues*, ABC-CLIO, LLC, California, 2011, s. 9.

altına giren nüfusu ve kaynakları tanımlamıştır. Modern sınırların haritalandırılması ile birlikte jeopolitiğinin üç aşaması vardır. İlk olarak, sınırın seyri belirlenmelidir. Bu karar savaş, karşılıklı siyasi anlaşma veya dış dayatma yoluyla alınabilir. Sınır bir kez oluşturulduktan sonra çizilmeli, rotası görünür hale getirilmelidir. Bazı durumlarda, görünürlük gerçek manzara üzerinde net olmayabilir, ancak yalnızca haritaların bir özelliğidir. Sınırlama şekli, haritalama sınırlarının üçüncü ve son bileşeni olan kontrol derecesi ile ilgilidir.¹¹ Diğer taraftan jeopolitik çalışan uzmanlar, devletler arasındaki jeopolitik ilişkileri incelemekte ve devletler arasındaki ilişkilerin ifadeleri olarak sınır anlaşmazlıklarının rolünü araştırmaktadırlar. Son olarak sınırlar, jeopolitik ilişkilerin aktörleri tarafından çizilen çizgilerin ifadeleri olarak da anılmaktadırlar.¹²

1.1. Sınır Terimi

İnsanın sosyal etkileşimi ve gücün uygulanmasındaki merkezîyetlerini yansıtan sınırlar, birçok disiplinde güncel araştırma konusu haline gelmiştir. Çatışma veya hareketliliğin önündeki engeller için basit bahaneler yerine, sınır araştırmacıları insan gruplarını ayıran çizgileri çok ölçekli jeopolitiğin daha derin ve katmanlı bir değerlendirmeye değer anahtar süreçleri olarak düşünmeye başlamışlardır.¹³ Vestfalya Antlaşması, siyasi çalışmalarda bir başlangıç noktasıdır. Çünkü bu antlaşma ile ilk defa coğrafi sınırlar yasal olarak tanınmıştır. Ayrıca bu antlaşmada ilk kez tutarlı bir ülke tanımı yapılmıştır. Vestfalya sisteminin bir ürünü olan modern yönetimde sınırlar, tüm özellikleri ve işlevleriyle, meşruiyet, kimlik (bireysel ve ulusal) ve egemenlik ve toprak bütünlüğünü savunma aracı olarak özel bir öneme sahip olmuştur.¹⁴

---

¹¹ Colin Flint, *Introduction to Geopolitics*, Routledge, New York, 2006, s. 132.

¹² Alison Mountz, "Border", Carolyn Gallaher, Carl T. Dahlman, Mary Gilmartin, Alison Mountz ve Peter Shirlow (ed), *Key Concepts in Political Geography*, SAGE Publications, London, 2009, s. 202.

¹³ Alexander Diener and Joshua Hagen, *Borders: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, New York, 2012, s. 13.

¹⁴ Ebrahim Ahmadi and Mohammadreza Hafeznia, "Explanation the Philosophy and Function of the Boundary in the Westphalian Era and Globalization", *World Politics*, 9:1, 2020, s. 119.

Tablo 1. Modern Yönetim Çağında Sınırların Özellikleri (Vestfalya)¹⁵

1	Sınırlar, devletlerin egemenlik alanını tanımlar ve sınırlar;
2	Sınırlar, kimlik biçimleri olarak ulus-devletlere gerçek ve yasal meşruiyet verir;
3	Sınırlar, ülkenin ve egemen toprakların ulusal ve teritoryal güvenliğini korur;
4	Sınırlar fizikseldir ve yerde özel işaretler bulunur;
5	Fiziksel ve gerçek sınırların yasal ve uluslararası tanınırlığı vardır;
6	Sınırlar insanların ve malların hareketini engeller;
7	Sınırlar: teritoryal devletin sınırlarını tanımlar ve bunların çatışmasını önler;
8	Sınırlar, devletin toprak bütünlüğünü ve topraklarını tanımlar;
9	Sınırlar, devlet tarafından insanların vatandaşlık hakkı olarak tanımlanır.

Esasen, yirminci yüzyılın ilk yarısının sınır araştırmacıları, sınırları siyasi bir karar verme sürecinin fiziksel ve statik sonuçlarından başka bir şey olarak görmemişlerdir. Sınırlar, siyasi haritalar üzerinde çizilen çizgilerden oluşmakta ve dinamik bir özellik gösterdikleri ölçüde, sürekli savaş, barış ve müzakereler yoluyla gerçekleşen “yeniden yer edinme” (*reterritorialization*) sonucunda yerleri değişmiştir. Daha sonraki bir aşamada, bazı sınırları geçmenin diğerlerinden daha kolay olduğu ve bunun büyük ölçüde komşu ülkeler arasındaki siyasi ve askerî ilişkilerin doğasına bağlı olduğu kabul edilmiştir.¹⁶ Diğer taraftan sınırların her zaman farklı kültürler, siyasi sistemler ve ekonomiler arasındaki doğal ayırıcılar olarak görüldüğünü söylemek haksızlık olsa da, bu erken çalışmaların çoğu ulus-devletlerin varlığını sorgusuz sualsiz kabul etmişlerdir. Birçok durumda sınırlar, birbirine düşman devletlerin rakip ideolojik sistemlerini ayıran “duvarlar” veya “perdeler” olarak görülmüştür. Bu nedenle, çalışmalar,

¹⁵ Ebrahim Ahmadi and Mohammadreza hafeznia, “Explanation the Philosophy and Function of the Boundary in the Westphalian Era and Globalization”, *World Politics*, 9:1, 2020, s. 127.

¹⁶ David Newman, “Borders and Bordering: Towards an Interdisciplinary Dialogue”, *European Journal of Social Theory*, 9:2, 2006, s. 175.

sınırları devletlerarasındaki sürtüşmenin bir nedeni olarak tasvir ederek, ilgili stres ve çatışmayı vurgulama eğiliminde olmuştur.¹⁷

Günümüzde sınırlar çok boyutlu bir olgu olarak anlaşılmaktadır. Sınırlar sabit varlıklar olarak kabul edilmeyerek jeopolitik anlamda çatışmaların, küresel ve bölgesel rekabetin bir parçası haline gelmiştir. Sınırın bütünlüğüne, sınırların üretilme biçimlerine, insanlar, bölgeler ve milletler arasındaki ilişkileri ve ayrıca benlik algısını şekillendirme biçimlerine dikkat çekilmektedir.¹⁸ Sınır bir yeri başka yerden ayıran ve çizen, bir “biz”i “onlar”dan, bir yeri diğerinden ayıran bir çizgidir. Fizikseldir, somuttur, maddidir.¹⁹ Sınırlar, hem güvenlik hem de vatandaşlık performansı için önemli alanlardır. Sınırlar ‘vatan’ ile dış dünya arasındaki ayrımı simgeleyen çizgidir. Sınırlar ayrıca devletin vatandaşlarının nereye ait olduğunu ve dışarıdakilerin nereye ait olmadığını göstermektedir.²⁰ Sınır çizgileri ayrıca siyasi birimleri birbirinden ayırır. Sınırların en önemli rolü insanların, malların ve fikirlerin hareketine engel teşkil etmesidir. Sınırların oluşturulmasındaki amaç, hükümetlerin egemenliklerini kontrol ettikleri alanlar ve bu alanlarda yaşayan insanlar üzerinde kullanmak olmuştur.²¹ Gerstein için sınırlar, bir ulusun egemenliğinin fiziksel tezahürünü temsil eder. Uluslar, kendi iç işlerini yönetmekten sorumludur; bu, yasal ve yasa dışı insan ve malların ülkelerine giriş ve çıkışları üzerinde kontrol uyguladıkları anlamına gelir.²²

---

¹⁷ Jouni Häkli, “Re-Bordering Spaces”, Kevin R. Cox, Murray Low & Jenny Robinson (ed), *Handbook of Political Geography*, Sage, London, 2008, s. 472.

¹⁸ Jenny Ombler, “The Border as a ‘Broken Middle’: Pursuing an Ethical Approach to Bordering”, *Geopolitics*, 26:2, 2021, s. 265.

¹⁹ Alison Mountz, “Border”, Carolyn Gallaheer, Carl T. Dahlman, Mary Gilmartin, Alison Mountz and Peter Shirlow (ed.), *Key Concepts in Political Geography*, SAGE Publications, London, 2009, s. 200.

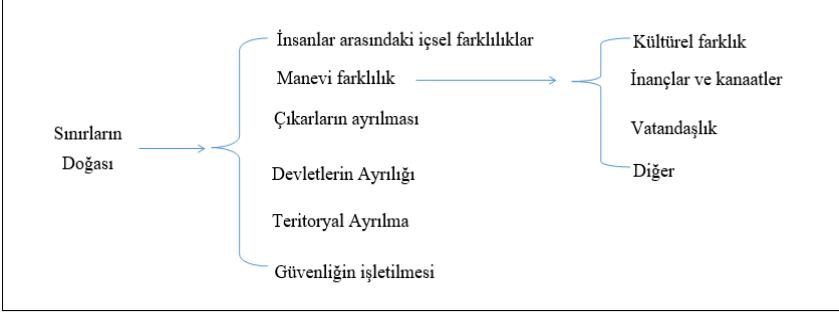
²⁰ Reece Jones, “Border Security, 9/11 and the Enclosure of Civilisation”, *The Geographical Journal*, 177:3, 2011, s. 213.

²¹ Zahra Ahmady pour and Ali Mohamad pour, “Role of Transition in Border Function on Geographical Space (Region Subjected to Study: Bajgiran Area in the Iran and Turkmenistan Border)”, *MjSP: Modern Japanese Studies Program*, 10:1, 2006, s. 149.

²² Daniel M. Gerstein, *Managing International Borders: Balancing Security with the Licit Flow of People and Goods*, RAND’s publications, 2018, s. 4.

Şekil 1. Sınırların Felsefi Doğası²³

Sınırların, dört temel ve gerekli işlevi bulunmaktadır²⁴:

- 1- Siyasal işlev: Uluslararası sosyal grup, çeşitli alt sistemlerden oluşur, bunların arasında sınırlar ülkeler için önemlidir. Bu sistemlerin her birinin sınır çizgileriyle ayrılmasının bir sonucu olarak, uluslararası sistem içinde sınır çizgileri büyük önem taşımaktadır. Her ülke bir alt sistem olarak kendi güvenliğini ve güvenilirliğini zedeleyen siyasi etkiyi önlemeye çalışmakta ve uluslararası sınırlar bu konuda ülkelere yardımcı olmaktadır.
- 2- Ekonomik işlev: Ülkeler sınırları ile birlikte dünya ekonomik sistemin içinde bir alt sistem oluşturmaktadır. Bu sınırlar aracılığı ile ülkeler kendi ulusal çıkarlarını korumaktadır.
- 3- Sosyal işlev: Pratikte sınırlar, toplum olarak bütünleşmiş nüfuslara sahip alanları çevreler, bunun bir sonucu olarak ülke, ulusunun kültürel ve sosyal özelliklerini ve yapılarını korumaya çalışır, bu nedenle sınırlar gereklidir.
- 4- Güvenlik ve savunma işlev: Güvenlik ve savunma işlevi, sınırların ve hudutların en eski işlevlerden biridir. Bu tür sınırların başarısı her zaman hükümetlerin gücüne bağlı olmaktadır.

²³ Mohammadreza Hafeznia, Mohsen Janparvar ve Pirouz Mojtahedzadeh, "Investungating and Analizing Globalization Affects on Nature of Boundaries". *Spatial Planning (Modares Human Sciences)*, 3:67, 2010, s. 37-54.

²⁴ Seyedmohammad Seyedi Asl ve Ata ollah Bahremani, "Sınır Jeopolitiği Faktörlerinin İran-Türkmenistan İlişkileri Üzerine Etkisi", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 5:2, 2021, s. 675.

Sınırlarla ilgili kavramlar, ulusal güvenlik kavramı ve bunu sağlamak için devlet aygıtının güç kullanımı ile yakından ilişkilidir. Sınır bölgeleri, özellikle kamuoyunun gözünde tehlikenin tehdit oluşturduğu yönlere bakan, yüksek konsantrasyonda askerî birliklerin sınır muhafızları ve gümrük servisleri için doğal konum olarak kabul edilir. Güvenlik; askerî, ekonomik, politik, çevresel güvenlik ve benzerlerini içeren karmaşık bir kavramdır. En genel anlamıyla güvenlik, yaşam destek sistemlerinin güvenliği ve insanların yaşamlarına ve faaliyetlerine yönelik tehditlerin olmaması olarak anlaşılmaktadır.²⁵

1.2. Sınır Güvenliği

Sınırlar ve güvenlik arasındaki bağlantı, bir devletin başka bir devleti işgali veya o ülkeye sızmasını önleme yeteneğinden daha karmaşıktır. Ulusal kimlik, bir toprak parçası üzerinde egemenliği olan bir devletin varlığına veya arzusuna dayanan teritoryal bir kimliktir. Mitolojikleştirilmiş ulusal vatan ve devlet otoritesi, her ikisi de teritoryal sınırlara dayanır; sınırlar, ulusları ve devletleri birbirinden ayırır ve böylece ulus-devletleri tanımlar. Sınırlar aynı zamanda devlet politikasının araçları, hükümet gücünün ifadesi ve araçları ve ulusal kimliğin belirteçleridir. Güvenlik sağlamadaki rolleri, ulusal kimliğin doğal kabul edilen doğasına ve vatandaşın devlet hizmetlerinden beklentilerine kadar uzanır.²⁶ Benjamin Miller göre geleneksel ulusal güvenlik anlayışı beş ana boyuttan oluşur:²⁷

1. Tehditlerin kaynağı: Ulusal güvenliğe yönelik tehditler, diğer devletler, özellikle de statükodan memnun olmayan revizyonist devletler tarafından ortaya çıkar.
2. Tehditlerin doğası: Geleneksel anlayışa göre, çoğunlukla muhaliflerin sahip olduğu veya edindiği saldırgan askerî yetenekleri içerir.
3. Yanıt: geleneksel güvenliğe yaklaşıma göre bu tür askerî tehditlere yönelik tek ilgili ve uygun yanıt, aynı zamanda askerî olarak da görülür - silahlanma veya kuvvetlerin hareketi veya uyarılması

---

²⁵ Vladimir Kolossov, "Border Studies: Changing Perspectives and Theoretical Approaches", *Geopolitics*, 10, 2005, s. 21.

²⁶ Colin Flint, *Introduction to Geopolitics*, Routledge, New York, 2006, s. 133-134.

²⁷ Benjamin Miller, "The Concept of Security: Should it be Redefined?", *The Journal of Strategic Studies*, 24:2, 2001, s. 17.

yoluyla caydırıcı bir duruşun sürdürülmesi veya diplomatik-askerî ittifaklar olarak değerlendirilir.

4. Güvenliği sağlamaktan kim sorumludur? Bütün devletler için güvenilir bir ulus-üstü güvenlik sağlayıcısı olmadığından, devletin kendisi kendi güvenliğini kendi kendine yardım sistemi içinde sağlayabilecek tek organdır.
5. Geleneksel anlayışta devletin savaşa gitmeye hazır olduğu savunması için *temel değerler*, ulus-devletle ilgilidir.

Sınır güvenliğinin ülke içinde çeşitli boyutlarıyla güvenliğe güçlü bir destek olduğu açıktır ve sınırdaki her türlü güvensizlik, ülke içindeki ekonomik, kültürel, siyasi, sosyal ve askerî sistemleri bozabilecek güçtedir. Öte yandan istenilen güvenlik, ülkenin sınır ve iç güvenliğine çok belirgin bir katkı sağlayabilmektedir. Bu nedenle ülkeler, kendi toprakları üzerindeki egemenliklerinin ihlal edilmemesi için bazı mutabık kalınan ve izin verilen geçişler dışında sınırlarını mümkün olduğunca aşılmaz hale getirmeye çalışırlar ve ülkenin güvenliğine çeşitli siyasi, ekonomik, kültürel ve askerî açılardan zarar verilmemesi hedeflemektedirler.²⁸ Sınır güvenliğinden bahsettiğimizde, kaçak mal girişi açısından sınırlarda istikrarın varlığı ve sınırların aşılmazlığı, sınır sakinlerinin konforu ve güvenliği, sınırlarda tehditlerin olmaması anlamına gelmektedir. Sınır bölgeleri, çeşitli iç ve dış ortamlarla teması nedeniyle özel niteliklere sahiptir. Komşu ülkeler arasında sınırın her iki tarafında yer alan mekânsal alışverişlerin ve bağlantıların varlığı ve bu alanlardaki kırılganlık ve çeşitli tehditler, ülkenin kalkınma planlaması, güvenliği ve kalkınması sürecinde sınır bölgelerine özel bir önem vermiştir.²⁹

2. Vakalar

2.1. Suudi Arabistan ve Sorunlu Sınırlar

Arap Yarımadası'nın 814 km'si Irak, 744 km'si Ürdün, 222 km'si Kuveyt, 676 km'si Umman, 60 km'si Katar, 457 km'si Birleşik Arap Emirlikleri, 1458 km'si Yemen olmak üzere 4432 km bir sınırı bulunmaktadır.

²⁸ Seyed H. Zarghani, "Narcotics Geopolitics and Its Impact on Iran's Eastern Borders", *Journal of Police Geography*, 1:1, 2013, s. 4.

²⁹ İbrahim Tavaklian, "Border, Security and Solutions to Create Security at the borders, National Congress on Border Cities and Security; Challenges and Strategies", *University of Sistan & Baluchestan*, Iran, 2012, s. 661.

Arap Yarımadası ayrıca Basra Körfezi'nde 560 km ve Kuveyt'ten Katar'a 560 km'lik geniş su sınırlarına sahiptir. 23 km'si Birleşik Arap Emirlikleri ile Katar arasındaki "Khor al-Adeed" (خور العديد) bölgesinde yer almakta olup, ayrıca Kızıldeniz ile "Akabe Körfezi'nden Yemen'e 1760 km uzunluğundaki bir başka su sınırına sahiptir. Bu ülkelerle olan bu uzun su ve kara sınırları, Suudi Arabistan toprakları için bölgede stratejik bir konum olarak kabul edilmektedir. Ayrıca hem askerî, ticari ve ekonomik açıdan hem de balıkçılık, petrol ve gaz çıkarma açısından birçok fayda sağlamaktadır.³⁰

Uzun yıllar siyasi miras, şeyhlik ve kabilecilik ile yönetilen Basra Körfezi boyunca uzanan Arap ülkeleri için sınır anlaşmazlıkları ve sınır belirleme çok önemli olmamıştır. Ama petrol ve gazın keşfiyle birlikte, yöneticileri bu bölgelerde büyük petrol ve gaz rezervlerinin varlığını fark edene kadar, bu anlaşmazlıkların kapsamı yoğunlaşmış ve zaman zaman çatışmalara yol açmıştır. Suudi Arabistan'ın da kuzey, doğu ve güneydoğu sınırlarında komşularıyla sınır anlaşmazlıkları bulunmaktadır.³¹ Arap Yarımadasındaki bu sınır anlaşmazlıkları, bir yandan birçok anlaşma ve antlaşmanın imzalanmasına, diğer yandan bu ülkelerin bazılarının ihlal ve ihlallerine yol açmıştır.

Suudi Arabistan ile Katar arasındaki sınır ve toprak anlaşmazlıklarının tarihi 19. yüzyılın ortalarına kadar uzanmaktadır. Suudi Arabistan ve Katar, petrol ve gaz kaynakları bakımından zengin 10 mil karelik bir arazi şeridi üzerinde uzun süredir devam eden bir sınır anlaşmazlığı bulunmaktadır. Arap yarımadası Basra Körfezi bölgesinin Arap ülkeleri arasında zaman zaman tırmanan ve iki ülke arasında gerginliğe neden olan sınır ve toprak anlaşmazlıkları ile en ciddi anlaşmazlıklardan biri olarak kabul edilmektedir. En bariz örnek olarak, Suudi askerî güçlerinin Eylül 1992'de Katarla çatışmaya girmesi ve sınırda 3 kişinin öldürülmesidir. Katar, Suudi Arabistan'ın sınırına saldırdığını iddia ederken Suudi Arabistan çatışmanın Suudi topraklarında olduğunu belirtmiştir. Bu silahlı çatışma, Katar'ın aynı yılın Kasım ayında Basra Körfezi İşbirliği Konseyi'nin bakanlar düzeyindeki toplantılarına katılımını boykot etmesine neden olmuştur. Ancak 20 Aralık 1992'de Riyad ve Doha, 1965 anlaşmasını imzalayarak ve uygulayarak

---

³⁰ "A Look at the Border Disputes between Saudi Arabia and Qatar", <https://basirat.ir/fa/news/264371/>, erişim 20.09.2022.

³¹ Said Mohseni Rad, "A Look at the Border Disputes between Saudi Arabia and the UAE", <https://irna.ir/xjfv9y>, erişim 12.10.2022.

farklılıklarını geçici olarak örtbas etmişler ve bu karara göre Suudi Arabistan topraklarının birkaç kilometresi Katar'a verilmiştir.³²

Diğer taraftan Riyad ve Abu Dabi arasındaki ilişkiler, son yıllarda, çoğu tarafların sınır sorunlarıyla ilgili olan ciddi zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Suudi Arabistan'ın Birleşik Arap Emirlikleri'ne yönelik toprak iddiaları, ülke topraklarının üçte ikisini kapsamaktadır. Kısa bir süre önce, "Al-Quds Al-Arabi" gazetesi bir haberinde: "Suudi Arabistan ile Birleşik Arap Emirlikleri arasındaki sınır anlaşmazlıkları yeni bir aşamaya girmiş, bu yeni dalganın sadece Körfez İşbirliği Konseyi'nin diğer üye devletlerini değil, onun temel niteliğini de sorgulaması beklediği, bir yanda Suudi Arabistan'ın totaliterliği, diğer yanda Birleşik Arap Emirlikleri'nin toprak iddiaları, iki ülke arasında uyumun var olduğu iddialarına rağmen, anlaşmazlıkların fitilini büyük ölçüde artırdığı" belirtilmiştir.³³

Öte yandan Qurah and Umm al Maradim (قاروه و ام المرادم) adalarında bulunan petrol ve gaz kaynakları, Suudi Arabistan ile Kuveyt arasındaki sınır anlaşmazlıklarının somut ve nesnel hale gelmesine neden olmuştur. Söz konusu adalar konusunda bu iki ülke arasında hala farklılıklar bulunmaktadır. Suudi Arabistan ve Kuveyt arasındaki sınır anlaşmazlıkları, bir anlaşmanın imzalandığı ve 1.000 mil karelik bir tarafsızlık bölgesinin tanımlandığı 1922 yılına kadar uzanmaktadır. 1965 yılında iki taraf arasında ihtilafların çözümü için halen geçerli olan bir anlaşma imzalanmıştır. Ancak bu anlaşmada iki ada sorununun çözümüne yönelik bir çözüm çıkmamıştır ve bu anlaşmazlıklar bugüne kadar devam etmektedir.³⁴

Diğer bir Arap ülkesi olan Umman da geçmişte Suudi Arabistan ile sınır anlaşmazlığı yaşamıştır. Ancak Suudi Arabistan'ın Körfezi İşbirliği Konseyi'ndeki üstün konumunu fark eden ve o ülkenin mali yardımlarından yararlanan Umman, mevcut sorunları çözerek dış ilişkilerini geliştirmiştir. Kral Fahd'ın 1989'da Maskat'ı ziyareti, sınır anlaşmazlığının kalıcı olarak çözülmesinin başlangıcı olmuştur.³⁵ Bunun ardından taraflar, sınır

³² Ehsan Yari ve Vahid Abdalipour, "Analyzing the Reasons of the Persian Gulf's Arab Countries Failure in Settlement of Their Border and Territorial Disputes", *The Journal of Geographical Data*, 26:103, 2017, s. 210.

³³ Fatemeh Mohammadi, "Territorial and Boundaries Delimitations Between the Southern Persian Gulf States 1995-2012", *Journal of Research in History*, 6:16, 2015, s. 131.

³⁴ "Saudi Arabia's territorial disputes with its neighbors", <https://www.hamshahri online.ir/news/241586/>, erişim 01.11.2022.

³⁵ Fatemeh Mohammadi, "Territorial and Boundaries Delimitations Between the

anlaşmazlıklarını çözmek ve nihai bir anlaşma hazırlamak için iki ülke temsilcilerinin müzakerelerine devam etme konusunda anlaşmışlardır. Son olarak, sınır anlaşması 21 Mart 1990'da kuzeydoğu Arabistan'da Hafar El-Batin'da (حفر الباطن) Kral Fahd ve Sultan Qaboos tarafından imzalanmıştır.³⁶

Irak ve Suudi Arabistan sınırları hakkında, Irak ile Suudi Arabistan arasındaki sınır çatışmaları 1922'den beri devam etmektedir ve bu dönemde yüzölçümü 7 bin 44 kilometrekareye ulaşan iki ülke arasında bir tampon bölge belirlenmiştir. Al-Aqeer Antlaşması'nın maddelerine göre, tarafların bu tampon bölgede askerî veya kalıcı tesisler inşa etme hakları bulunmamaktadır. Ancak iki ülke, bölgede hayvancılık ve tarım için sulama hakkına sahiptir. 1975'te iki ülke bölgenin idari paylaşımı konusunda anlaşmaya varmış ve 1981'de bir sınır anlaşması imzalamıştır. Ancak bu anlaşma Birleşmiş Milletler 'de hiçbir zaman tescil edilmemiştir. Irak, 1991'de bu anlaşmayı ve Suudilerle imzalanan diğer anlaşmaları iptal etmiştir. Buna karşılık Suudiler, Haziran 1991'de Birleşmiş Milletler 'de Irak ile olan tüm sınır anlaşmalarını kaydettirmiştir. Kuşkusuz bu sınır anlaşmazlıklarının da iki ülke arasındaki ilişkilerin şekillenmesinde ve sonrasında yaşanan gelişmeleri etkilemesi bakımından oldukça önemli olduğu belirtilebilir.³⁷

Tarihsel olarak, Suudi Arabistan ve Yemen sınır anlaşmazlığı konusu, 20. yüzyılın ilk yarısına ve Al Hamiddin ve Al Suudi aileleri arasındaki Arap Yarımadası'ndaki etki ve güçlerini genişletmek için rekabete kadar uzanmaktadır. İki krallık arasındaki sınır bölgeleri ve topraklar üzerindeki bu rekabet ve anlaşmazlık, sonunda İmam Yahya'nın Arabistan seferine çıkmasına neden olmuştur. 1930'ların başında meydana gelen savaş sonucunda Yemen savaşı kaybetmiştir. Arap ülkelerinin arabuluculuğuyla iki ülke arasında Yemen'in üzerinde hak iddia ettiği topraklar ile Cizan, Asir ve Necran bölgelerindeki diğer toprakların kontrolünü Suudi Arabistan'a devreden bir anlaşma imzalanmıştır.³⁸

Southern Persian Gulf States 1995-2012", *Journal of Research in History*, 6:16, 2015, s. 135.

³⁶ Asghar Jafari Valdani ve Ramin Jafari Valdani, "An Analysis of Geopolitics of Oman's Borders with Neighboring Countries", *Political Science Journal*, 8:1, 2013, s.105.

³⁷ "Kuwait and Saudi Arabia; Movement Towards Convergence or Divergence", <https://www.tasnimnews.com/fa/news/1394/05/11/817285/>, erişim 05.12.2022.

³⁸ Hamid Sardar ve Mir H. Mousavi, "Yemen in the Foreign Policy of Saudi Arabia", *Journal of Foreign Policy*, 29:1, 2015, s. 83.

2.2. *Suudi Arabistan ve Yemen Sınır Anlaşmazlığı*

Beşeri coğrafya açısından Yemen 25 milyon nüfusa sahiptir. Yemen'in resmî dini İslam'dır ve nüfus açısından Zeydi Şiiiler ve Şafii Sünniler bu ülkedeki en önemli dini gruplardır. Zeydi Şiiiler daha çok Yemen'in kuzey ve kuzeydoğu bölgelerinde, Şafiiiler ise daha çok güney ve batı bölgelerinde yaşamaktadır. İsmaili mezhebi ve On İki İmam Şiiliği de bu ülkede mevcuttur. Yemen, Asya'nın güneybatısında ve Arap Yarımadası'nın güneyinde yer alır ve Kızıldeniz ve Aden Körfezi'nde geniş deniz sınırlarına sahiptir. Bu ülkenin Afrika Boynuzu'ndaki stratejik konumu, bu bölgenin ve Afrika'nın doğu kıyılarının hareketlerini güney ve batı Yemen'in deniz sınırları üzerinden kontrol etme imkânı, bu ülkeye özel bir önem vermiştir. Ayrıca bu ülkenin soyluları Babu'l-Mendeb Boğazı'na çifte önem vermişlerdir. Çünkü Süveyş Kanalı'nda gerçekleşen trafiğin büyük bir yüzdesi Babu'l-Mendeb'den de geçmektedir. Dolayısıyla Babu'l-Mendeb bölgede Süveyş Kanalı kadar öneme sahiptir.³⁹

Suudi Arabistan'ın 1932'de birleşik bir devlet olarak ortaya çıkışından sonraki bir yıl içinde, Yemen Krallığı bir sınır anlaşmazlığı yüzünden kuzey komşusuna savaş ilan etmiştir. 1933'te bir Suudi barış heyetini kabul eden zamanın kralı İmam Yahya, Suudi Arabistan'ın kurucusu İbn Suud'la alay ederek "Bu Bedevi ailemin 900 yıllık yönetimine meydan okumak için geliyor?" demiştir. Devam eden süreçte çıkan savaş ile birlikte, Suudi Bedevi ordusu, Yemen'in kıyı bölgesi olan Asir'i ve en kuzeydeki Necran ve Cizan eyaletlerini ele geçirmeyi başarmıştır. Ancak birliklerinin Yemen'in zor bölgelerinde ilerleyememesi nedeniyle başkent Sana'a'ya yönelik saldırıyı durdurmak zorunda kalmıştır. Taif Antlaşması olarak bilinen müteakip 1934 barış anlaşmaları, Asir, Necran ve Cizan'ı Suudi Arabistan'a veren bir sınır çizilmiştir. Başlangıçta, anlaşmanın imzalanması, iki ülke arasında, tüccarlar ve sınırın her iki tarafında yer alan kabilelerden ailelerin uğrak yeri olan gözenekli sınırlarıyla, otuz yıllık görece bir sükûnet sağlamıştır. Ancak 1962'de son Yemenli İmam Muhammed el-Bedir görevden alınmış ve Suudilerle yeni bir gerilim döneminin başlangıcına işaret eden bir Yemen Cumhuriyeti kurulmuştur.⁴⁰

³⁹ Soroush Amiri, "Regional and Transatlantic Governments and the Yemeni Geopolitical and Security Crisis with an Emphasis on Iran and Saudi Arabia and Allies", *A Quarterly Journal of Political Studies of Islamic World*, 7:28, 2019, s.1 20.

⁴⁰ Asher Orkaby, *Saudi Arabia's War with the Houthis: Old Borders, New Lines*, The

Genel olarak, 1960'lı ve 1970'li yıllarda, Suudi Arabistan'ın asıl endişesi Basra Körfezi'ndeki durumdan ziyade, Arap Yarımadası'nın güneybatısındaki istikrarsız ve kritik durumdaki Yemen olmuştur. Çünkü o dönemde Suudi Arabistan'ın Basra Körfezi'ndeki kıyıları o ülkenin diğer sınırlarına göre daha barışçıl ve daha az endişe verici olmuştur. 1962-1970 yılları arasında Yemen'de Mısır destekli cumhuriyetçiler ile Suudi Arabistan destekli Mütevekkili Krallığı yanlıları arasında iç savaşı yaşanmış sonunda cumhuriyetçiler kazanmıştır. Suudi liderlerin endişesi, Mısır'ın Haziran 1967'de Arap-İsrail savaşında yenilmesi ile birlikte iki ülkenin Yemen iç savaşını sona erdirmek için daha çok çaba sarf etmesine neden olmuştur. Arap liderlerin Ağustos ve Eylül 1967'de Hartum'da yaptıkları konferansın ardından Mısır kuvvetleri Yemen'den çekilmiştir. Suudiler, Mısır güçlerinin geri çekilmesiyle Yemen'deki cumhuriyet hükümetinin düşmesini talep etmişlerdir, ancak bu gerçekleşmemiştir. Aksine iç savaşın üç yıl sürmüş ve 1970'te monarşinin feshedilmesi ile birlikte Yemen'de cumhuriyetçi bir sistem kurulmuştur.⁴¹

Suudi Arabistan, 1969'da yakın zamanda bağımsız olan Güney Yemen'e karşı bir savaş başlatmış ve bu, Suudilerin Hadhramaut (حضرموت) vilayetinin Al-Wadi'ah ve Şarura (الوديعة وشروره) bölgelerinin ilhakıyla sonuçlanmıştır.⁴² Yaşanan en önemli gelişme, 1990 yılında Kuzey ve Güney Yemen'in birleşmesi olmuştur. Bu birlik tamamen Suudi Arabistan'ın iradesine aykırı bir durum teşkil etmiştir, çünkü bu durum muhtemelen Yemen'in daha fazla güç kazanmasına ve Taif Anlaşması'nı revize etmeye çalışmasına neden olacağı düşünülmüştür. İki Yemen'in birleşmesinden önceki ardışık darbelerin çoğu, Suudi Arabistan'ın desteği ve Yemen hükümetlerinin birleşme yönündeki hareketi nedeniyle gerçekleşmiştir. 1990'da Yemen'in birleşmesinin en büyük rakibi olan Suudi Arabistan, birleşmeden sonra Yemen'i bölmek için yoğun çaba sarf etmiştir. Suudi Arabistan'ın Yemen'in birliği konusundaki endişesi, birleşik Yemen'in ilk başkanı Ali Abdullah Salih'in 1990'da Saddam'ın Kuveyt'e saldırısına desteğini açıklamasıyla somutlaşmıştır. Suudilerin bu tür faaliyetlerdeki amacı, Sana'a'yı sınır meselesinde bu ülkeyi

---

Washington Institute, Policy Analysis: PolicyWatch 2404, 2015, s. 2.

⁴¹ Asghar Jafari Valdan, "Saudi Arabia: Looking at Yemen", <https://www.alwahabiyah.com/fa/articleview/552/>, erişim 15.12.2022.

⁴² Muhsin Ramadan, Tawfeek Al-Ganad, *Resolving the Yemen-Saudi Border Problem: Time To Revive the Joint Committees*, The Sana'a Center for Strategic Studies, Yemen, 2022, s. 5.

müzakere masasına getirmesi için baskı yapmak ve iki ülkenin sınırlarının belirlenmesinde Taif Anlaşması'nın kabul edilmesini esas almak ve sonuçlandırmaktı.⁴³ Suudi-Yemen görüşmelerinin yeni turları 1992'de başlamış, ancak sonuç alınamamıştır. Mayıs-Temmuz 1994 savaşı sırasında, Riyad yönetimi, Aden'de bağımsız bir otoriteye sahip olmanın sınır üzerindeki müzakere pozisyonunu iyileştireceğine inanarak Başkan Yardımcısı Ali Salem al-Beidh tarafından ilan edilen başarısız olan güneydeki ayrılık hareketini desteklemiştir.⁴⁴

Suudi Arabistan, Yemen'in Marib, Rubülhali ve Hadhramaut gibi petrol zengini bölgelerinin de kendisine ait olduğunu iddiaları devam etmiştir. Bu talep sonucunda 1995 yılında iki ülke arasında askerî bir çatışma yaşanmış ve bunun sonucunda 54 kişi hayatını kaybetmiştir. Son olarak, bölge dışı güçlerin arabuluculuğuyla, çatışmaya dâhil olan iki taraf arasında bir mutabakat sağlanmıştır.⁴⁵ Ayrıca, tüm önemli toprak ve kıyı anlaşmazlıklarının çözümüne yönelik en verimli yolu incelemek için birkaç ortak komite kurmaya karar verilmiştir. Bitişik sınır boyunca askerî durumu daha yakından izlemek ve daha yakın ekonomik, ticari ve kültürel bağlar geliştirmek için ek taahhütler verilmiştir. Bununla birlikte, her iki ülkenin birbirlerine dair şüpheli yaklaşımları ilişkilerin seyrini etkilemiş, böylelikle 1997 yazında sınır boyunca tekrar şiddetli çatışmalar yaşanmıştır. Bu ülkeler arasındaki toprak rekabeti Kızıldeniz'deki adaları da içermektedir. Temmuz 1998'de Suudi Arabistan donanmasından dokuz birlik, Yemen kıyılarında bulunan Al Duwaima adasına saldırmıştır. Suudi Arabistan adanın yüzde 75'ini talep ederken Yemen ada üzerinde tam ve eksiksiz egemenlik iddiasında bulunmuştur.⁴⁶

Öte yandan Yemen, Suudileri Yemen'in sınır bölgelerindeki toprakları kasıtlı olarak ilhak etme politikasının bir parçası olarak sınırda yaşayan halkı etkilemeye çalışmakla suçlamıştır. Cidde Antlaşması müzakereleri bu

---

⁴³ Hamid Sardar, H. ve Mir H. Mousavi, "Yemen in the Foreign Policy of Saudi Arabia", *Journal of Foreign Policy*, 29:1, 2015, s. 88.

⁴⁴ Muhsin Ramadan, Tawfeek Al-Ganad, *Resolving the Yemen-Saudi Border Problem: Time To Revive the Joint Committees*, The Sana'a Center for Strategic Studies, Yemen, 2022, s. 5.

⁴⁵ Peyman Zanganeh ve Somaye Hamidi, "The Nature of Logics Ruling Interactions of Iran and Saudi Arabia in the Yemen Crisis", *Quarterly of Political Strategic Studies*, 5:18, 2016, s. 157.

⁴⁶ Gwenn Okruhlik ve Patrick J. Conge, "The Politics of Border Disputes: On the Arabian Peninsula", *International Journal*, 54:2, 1999, s. 237.

konuyu ele almak zorunda olsa da, sınır sakinlerinin “iki taraftan birine bağılılığı” ilkesi Haziran 2000 tarihli Cidde Antlaşması'nın bir maddesi ile toprak mülkiyeti talep etmek için geçerli bir temel olarak kabul edilmiştir. Cidde Antlaşması, Sana'a'nın ciddi ekonomik ve siyasi zorluklarla karşı karşıya olduğu bir zamanda imzalanmıştır.⁴⁷ Yemen, tartışmalı bölgenin doğu kesiminde 40.000 kilometrekareden fazla ve Kızıldeniz'de 3.000 kilometrekareden fazla toprak almıştır. Suudi Arabistan, Yemen'in en kuzeydeki üç eyaletini geçici olarak Suudi Arabistan'a devreden 1934 Taif Antlaşması'ndaki bir maddenin bazı yorumlarla yeniden teyidini almıştır.⁴⁸ İki ülke arasında Taif Antlaşması'nın kabulüne dayanılarak imzalanan Cidde Sınır Antlaşması'nın imzalanmasıyla birlikte iki taraf arasında uzun süredir devam eden ihtilafli topraklar ve sınırların sınırlandırılması anlaşmazlığı sona ermiştir. İki ülke arasındaki ilişkiler bir çatışma durumundan, sınır bölgelerinin güvenlik koşullarının iyileştirilmesine yönelik yapıcı etkileşime dönüşmüştür.⁴⁹ Diğer taraftan 2000 yılında anlaşmazlığı sona erdiren uluslararası bir anlaşma imzalandığında, gözetleme kuleleri, ortak devriyeler ve bölgedeki inşaat çalışmaları için kurallar gibi sınırlarla ilgili güvenlik ve kalkınma konularını incelemek için bir dizi ortak Suudi-Yemen komitesi kurulmuştur.⁵⁰

Kaçakçılığın arttığını iddia eden Suudi Arabistan, 2003 yılında Yemen sınırı boyunca bir çit inşa etme projesi başlatmıştır. Suudi Arabistan için Yemen ile sınırın açılmasıyla sınır kontrolü ve kısıtlamalarının uygulanması giderek daha zor hale gelmiştir. Aralık 2001'de, Suudi hükümetinin Usame Bin Ladin'in korumalarından biri olan Abu Ali Al-Harithi'yi yakalama girişimleri, sınırlar arasında dolaşması nedeniyle başarısız olmuştur. Mart 2002 ile Şubat 2003 arasında, sınır kasabası Cizan'da Yemenli ve Suudi birçok sınır muhafızı öldürülmüştür.⁵¹ Ancak, 2004 yılında Sana hükümeti

---

⁴⁷ Fadhl Al-Maghafi, *More Than Just a Boundary Dispute: the Regional Geopolitics of Saudi-Yemeni Relations*. (Unpublished Doctoral dissertation), School of Oriental and African Studies, University of London, 2012, s. 322-323.

⁴⁸ Ramin Seddiq, *Border Disputes on the Arabian Peninsula*, The Washington Institute, Policy Analysis: PolicyWatch 525. 2001, s.2.

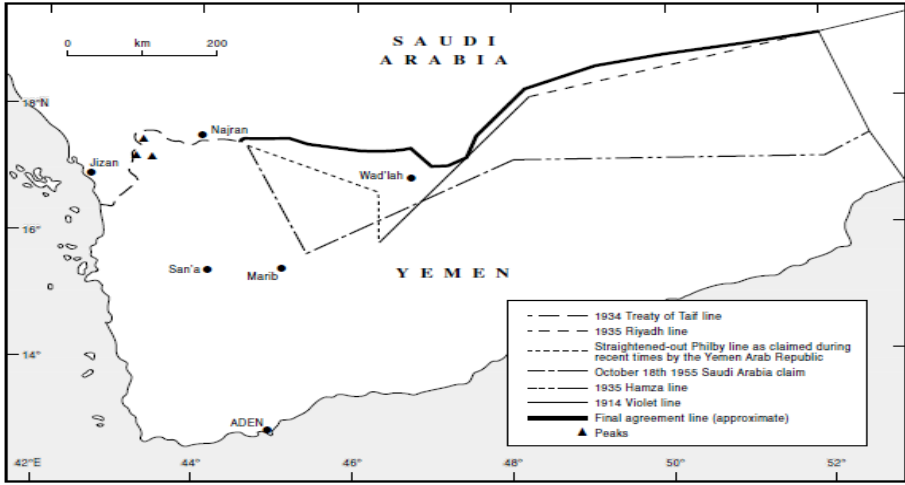
⁴⁹ Morteza Hemati, Shahroz Ebrahimi, “The Effects of Saudi Foreign Policy in Yemen on Iran's Role in the Middle East”. *The Quarterly Journal of World Politics*, 7:23, 2018, s. 233.

⁵⁰ Muhsin Ramadan, Tawfeek Al-Ganad, *Resolving the Yemen-Saudi Border Problem: Time To Revive the Joint Committees*, The Sana'a Center for Strategic Studies, Yemen, 2022, s. 3.

⁵¹ Ibrahim Al-Hajjri, *The New Middle East Security Threat: The Case of Yemen and the GCC*, (Master's thesis), Naval Postgraduate School Monterey, California, 2007, s. 12.

ile Husi hareketi arasında kuzey Yemen’de Saada savaşlarının başlaması, sınır çalışmasının devam etmesini çok zorlaştırmıştır. Aynı zamanda, sınır bir huzursuzluk kaynağı olmaya devam etmiştir. Yemen, Suudi Arabistan için bir silah, uyuşturucu kaçakçılığı kaynağıyken, El Kaide üyeleri de Yemen’in uzak bölgelerine girip sığınabilmekteydiler. 2009 yılında, Suudi Arabistan, Husilerin Suudi topraklarına girmesinden sonra Sana’a-Husi askerî çatışmalarına doğrudan dâhil olmuştur.⁵²

Harita 1. Yemen ve Suudi Arabistan’ın Sınır Haritası⁵³

2.3. Sınır Anlaşmazlığımız Jeopolitik Sonucu Olarak Husiler

Suudi Arabistan; dünyada ülkeyi yöneten ailenin ismiyle özdeşleşen tek ülke olmasının yanı sıra kendisini iç ve dış arenada İslam’ın savunucusu olarak gösteren bir politika izlemektedir. Suudiler, Arabistan’ın Necd bölgesindeki en önde gelen ailelerden biridir. Hanedanlığın tarihi, Riyad’ın kuzeybatısındaki Dir’iye şehrinde Muhammed ibn Suud’un yönetimine kadar uzanmaktadır. 1745’te Muhammed İbn, Abülvahhab adında seyahat eden bir şeyhle tanışmış, düşüncesinden etkilenmiştir. O zamandan beri iki şahıs arasında güçlü bir

⁵² Muhsin Ramadan ve Tawfeek Al-Ganad, *Resolving the Yemen-Saudi Border Problem: Time To Revive the Joint Committees*, The Sana’a Center for Strategic Studies, Yemen, 2022, s. 3.

⁵³ John Roberts, *The Saudi-Yemeni Boundary Treaty*, IBRU Boundary and Security Bulletin, Durham University, Durham, 2000, s. 41.

ittifak kurulmuştur. Biri askerî komutanlıktan, diğeri ise Vehhabi hareketinin dini-ideolojik fikirleri savunmaktan sorumlu olmuştur. Suudi Arabistan'ın dış politikası büyük ölçüde kendi iç durumunun bir yansımasıdır. Mutlak monarşi ile yönetilen ülkenin dış politika kararları hanedan prenslerinin çıkarlarını da yansıtmaktadır. Bu prensler, Krallık içindeki tüm önemli dış politika karar alma birimlerini etkileyerek, monarşinin hayatta kalmasıyla ilgilenmektedirler. Gördükleri ana tehdit, meşruiyetlerine yönelik bir tehdit olmuştur.⁵⁴ Öte yandan Suudi Arabistan, bölgede önemli bir ülke olarak, politikasının stratejik alanını üç önemli çevrede oluşturmuştur:⁵⁵

1. Suudi dış politikasının iklimsel ve bölgesel yapısının kalbi ve stratejik derinliği olan Basra Körfezi;
2. Bu ülkenin etnik (Arap) dış politikasının kalbi ve stratejik derinliği olarak kabul edilen Arap Çevresi;
3. Vehhabilğin içeride güçlendirilmesi ve sınırların ötesine yayılmasında bu ülkenin manevi politikasının kalbini ve stratejik derinliğini oluşturan ideolojik unsur.

Suudi Arabistan, Yemen'i kendi topraklarından bir parçası olarak görmektedir. Suudiler Yemen'in iç siyasetine zaman zaman müdahale etmiş, belirli gündemleri savunmuş, Salih gibi liderleri desteklemiş ve Yemen'de aşiret liderlerine maddi olarak destek sağlamıştır. Yemen'in iç işlerine bu müdahale, Husiler de dâhil olmak üzere birçok Yemenliyi rahatsız etmiştir.⁵⁶ Diğer taraftan Suudiler açısından, Yemen Zeydileri, özellikle fikirlerinin Yemen topraklarında yayılmasının önünde büyük bir engel teşkil ettikleri için, Vehhabilik için potansiyel bir tehlike olarak görülmektedir. Bu nedenle, 2004'teki dördüncü Husi savaşından bu yana Al Suud, Zeydilerin Yemen'in iç gelişmelerinde ve Suudi Arabistan'ın sınır bölgelerindeki etkisini fark etmiştir.⁵⁷

---

⁵⁴ Mehmet Şahin ve Seyedmohammad Seyedi Asl, "Suudi Arabistan'ın Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi", *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 57, 2022, s. 35.

⁵⁵ Mohammad Hasan Sheikholeslami ve Hamid Saradar, "Religious Approach in Saudi Arabia's Cultural Diplomacy: A Case Study of Muslim World League", *Journal of Political Research in Islamic World*, 2:4, 2012, s. 111.; Seyedmohammad Seyedi Asl, "Suudi Arabistan'ın Kafkasya ve Orta Asya'da Vehhabilik Politikası", *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6:1, 2022, s. 90.

⁵⁶ İbrahim Fraihat, *Unfinished Revolutions Yemen, Libya, and Tunisia after the Arab Spring*, Yale University Press, New Haven, 2016, s. 52.

⁵⁷ Sediqeh Zare ve Hamid Ahmadi, "Identification of Shiite and Religious Conflict in the

İdeolojik açıdan ayrıca, Yemen'deki Zeydi nüfusun çoğu, Suudi Arabistan'ın güney ve doğudaki Şii nüfusu ile her zaman temas halinde olan güney ve doğu sınırlarının yakınında yaşamaktadır. Suudi yöneticilere göre İran, Yemen'den faydalanarak Suudi Arabistan'a baskı yapmak ve Suudi Arabistan'ın güney sınırlarında siyasi Şiiliği yaymak ve ardından bu konuyu Suudi Arabistan'a sızdırmak istemektedir.⁵⁸ Bu nedenle etkili bir bölgesel aktör olarak Suudi Arabistan liderleri, Ensarullah'ın Yemen'deki tam gücünün, bölgesel çıkarları ve nüfuzlarıyla çeliştiğini düşünmektedir. Ayrıca İran İslam Cumhuriyeti'nin bölgedeki etkisini sınırlamak için Ensarullah hareketinin başarısız olmasını istemektedirler. Suudi Arabistan'ın ve diğer bazı bölgesel ve bölge dışı aktörlerin İran'ın etkisinin güçlenmesinden ve “Şii Hilali” olarak adlandırdıkları kuşaktan rahatsız olmaları yatmaktadır. Husilerin Yemen'de güç kazanması, Suudi Arabistan'ı “Şii kuşağı” ve “jeopolitik darboğaz”ın kuşatması altına sokacak ve İran'ın Suudi Arabistan ve bölgesel müttefikleri üzerinde baskı uygulama gücünü, kapasitesini ve kaldırıcını artıracaktır. Bu kesinlikle Suudi Arabistan tarafından hoş görülmemektedir.⁵⁹

2010 yılında, Husi üyeleri Suudi topraklarına girmiş ve iki Suudi sınır güvenlik görevlisini öldürmüş, sonrasında Suudi Arabistan bu saldırıya karşı misilleme olarak hava saldırısı başlatmıştır. 2009-2010 döneminde Suudi sınır güçleri ve Husiler arasında binlerce Yemenliyi yerinden eden bir dizi çatışma yaşanmıştır. Çatışmanın ardından Suudi Arabistan, Husilerin kontrol ettiği bölgelerin güney sınırına çok sayıda asker yerleştirmiştir. Ayrıca Suudi Arabistan, Husilerin kontrolünden sonra Yemen'e yaptığı yardımları da askıya almıştır. Yaşanan iç savaşın kendisine sıçramasından korkan Suudi Arabistan, Suudi-Yemen sınırının yanı sıra Suudi-Irak sınırına da bir sınır duvarı inşa etmeye başlamıştır. Bununla birlikte Riyad, yakın geçmişte zaman zaman protestolar ile karşı karşıya kaldığı kendi Şii nüfusunun daha çok Doğu vilayetinde ikamet etmesinden de endişe duymaya başlamıştır.⁶⁰ Sınır bölgelerindeki Şiiler, sınır güvensizliği, Cumhuriyet modeli ve Yemen'in potansiyel nüfusu gibi değişkenler ile geçen on yıllar

---

Middle East”, *The Quarterly Journal of International Relations Research*, 6:19, 2015, s. 35.

⁵⁸ Morteza Hemmati, Shahrooz Ebrahimi ve Mahnaz Goodarzi, “Saudi Arabia's Balancing Policy with Iran in Yemen”, *Journal of Spatial Planning*, 10:1, 2020, s. 113.

⁵⁹ Morteza Hemati ve Shahrooz Ebrahimi, “The Effects of Saudi Foreign Policy in Yemen on Iran's Role in the Middle East”. *The Quarterly Journal of World Politics*, 7:23, 2018, s. 237.

⁶⁰ Abdullah Al Dosari ve Mary George, “Yemen War: An Overview of the Armed Conflict and Role of Belligerents”, *Journal of Politics and Law*, 13:1, 2020, s.62.

boyunca, Arabistan'ın, Yemen'e şüpheli ve potansiyel bir tehdit faktör olarak görmesine neden olmuştur.⁶¹ Diğer taraftan Yemen'in Suudi Arabistan ile olan sınır bölgelerinin büyük bir kısmının artık Ensarullah'ın kontrolünde olması Riyad'ı ayrıca endişelendirmiştir. Çünkü Suudi Arabistan'da yaşayan iki milyondan fazla Yemenli zaman zaman sınır kapılarını kullanarak Yemen'e geçmekte ve bu durum Suudileri kendi güvenlikleri için bir tehdit olarak görmesine neden olmaktadır.⁶²

Husiler, Yemen nüfusunun yaklaşık yüzde 35'ini oluşturan Şii mezhebinin Zeydi koluna mensup kabileler içerisinde yer almaktadır. Husi kabilesinin, Ensarullah Hareketi adı altındaki silahlı bir örgüte dönüşmesi ve bu süreçte ideolojik alt yapısının Zeydilik'ten İran Şiiliğine evrilmesinde Tahran yönetiminin rolü büyüktür. Husiler, ideolojik yapısı ve faaliyetleri sebebiyle Yemen'deki Sünni ve Zeydi kabilelerden zamanla bağımsızlaşarak İran yönetimine yakın bir siyasi oluşuma dönüşmüştür. Husi Hareketi, adını, 2004'te Yemen Cumhurbaşkanı Ali Abdullah Salih'e karşı ilk isyanı başlatan ve örgütün kurucusu sayılan Hüseyin Bedrettin el-Husi'nin mensubu olduğu Husi kabilesinden almıştır. 1990'ların sonunda İran Kum'da ve Lübnan'da aldığı dini eğitim sonucu İran On iki İmam Şiiliğini benimsemiş ve lideri olduğu grubu İran Şiiliği doğrultusunda etkilemiştir.⁶³

Yemen/Sade'de karargâhı bulunan Ensarullah Hareketi dini, siyasi ve silahlı bir harekettir. Lübnan Hizbullah'ını örnek almıştır. Bundan dolayı Yemen Hizbullah'ı olarak da anılmaktadır. Resmî olarak siyasi parti olmamasına rağmen, pratikte Yemen'deki siyasi partilerden biri olarak görülmektedir. Husi Ensarullah hareketi A. El Husi'nin tartışılmaz dini-siyasi-askerî önderliğinde "siyasi komite" ve "askerî kanat" şeklinde iki ana bölümden oluşmaktadır. Askerî kanat her il ve çatışma bölgesindeki saha komutanları aracılığıyla silahlı faaliyet yürütürken, siyasi komite ise devlet temsilcileriyle görüşme, kamuoyuna açıklama yapma gibi faaliyetlerden sorumludur.⁶⁴

---

⁶¹ Alireza Samiee, Mehdi Mohamadi Azizaabadi, Jaseb Nikfar, "Geopolitic Identity and its Impact on Security Strategies of Iran-Saudi Arabia in the Yemeni Crisis", *Quarterly Journal of Political Research in Islamic World*, 5:2, 2017, s. 18.

⁶² Reza Shahgholian Ghahfarkhi ve Ali Jamali, "Investigating the Impact of the Saudi War in Yemen on the Security of the Islamic Republic of Iran", *Journal of Defense Policy*, 25:100, 2017, s. 171.

⁶³ Orhan Karaoğlu, *Teopower Olarak Şiilik ve İran Dış Politikası*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2021, s. 200.

⁶⁴ Age, s. 202.

2011’de Salih’e karşı halk ayaklanması sırasında, Husiler, Sana’a’daki askerî güç artışını, merkezi hükümetin kalıntılarını temizlemek ve hepsinden önemlisi Salih’e ve Suudilere sadık aşiret reislerini etkisiz hale getirmek için kullanmış, ayrıca sınır tellerinin yapımını da yeniden başlatmıştır.⁶⁵ Mansur Hadi hükümetinin düşmesi ve bunun sonucunda Yemen’de yeni bir aktör olarak Ensarullah’ın aktivizmi, Suudi Arabistan’ın bölgedeki muhafazakâr Arap rejimlerinin eksenini olarak konumunu gölgelemiştir. Ensarullah’ın Yemen’de güç kazanması, İran’ın Babu-l Mandeb’in stratejik su yolunu kontrol etmeye çalışmasında önemli bir kazanım olarak görülmektedir.⁶⁶ Bazı uzmanlara göre Yemen meselesi temelde Suudi Arabistan için yabancı bir konu değildir ve bu hususun Suudiler için bir ulusal güvenlik konusu olduğu ifade edilmektedir. Bu nedenle Riyad yönetimi 16 Mart 2015’te, Başkan Hadi’yi desteklediğini iddia ederek Yemen’de Ensarullah’a karşı hava saldırısı başlatmıştır. İlk ayda “Kararlılık Fırtınası” ve sonra “Umudun Dönüşü” olarak adlandırılan operasyonda, Suudiler ile birlikte Katar, Kuveyt, BAE ve Bahreyn’de ittifakta yer almıştır. Sudan, Fas, Mısır ve Ürdün gibi ülkeler askerî silahların teslimi konusunda Riyad ile iş birliği yapmışlardır.⁶⁷ Bu durumda Suudiler Yemen’e karşı topyekûn bir savaş başlatmış ve sonunda bu savaşın üç hedefi olduğunu açıklamıştır.⁶⁸

1. Mansur Hadi’yi meşru ve yasal olarak o ülkeye geri getirmek;
2. Yemen’deki isyancı gruplar olarak Husilerin rezervlerini veya tesislerini yok etmek;
3. İran’ın etkisini azaltmak.

Suudi Arabistan’ın askerî müdahalesi bir tercih meselesi olmadığı, bu ülkenin Mansur Hadi hükümetini destekleyerek Husilerin Yemen’deki gücünün gelişmesini ve pekiştirmesini engellemek için Riyad yönetimi için

---

⁶⁵ Eleonora Ardemagni, “The Saudi-Yemeni Militarized Borderland”, Carnegie Endowment for International Peace”, <https://carnegieendowment.org/sada/80745>, erişim 10.01.2023.

⁶⁶ Mehdi Hedayati Shahidani ve Mohammad Reza Babaie, “The Fragile Coalition and Political Competition between UAE and Saudi Arabia in Yemen (2015-2020)”, *Journal of Political Strategic Studies*, 10:68, 2021, s. 237.

⁶⁷ Reza Shahgholian Ghahfarkhi ve Ali Jamali, “Investigating the Impact of the Saudi War in Yemen on the Security of the Islamic Republic of Iran”, *Journal of Defense Policy*, 25:100, 2017, s. 155.; Seyedmohammad Seyedi Asl, vd. “Yemen Crisis after 2015: The Attitudes of Saudi Arabia and the United Arab Emirates”, *Cuestiones Políticas*, 39:69, 2021, s. 724.

⁶⁸ Suroush Amiri, “Regional and Transatlantic Governments and the Yemeni Geopolitical and Security Crisis with an Emphasis on Iran and Saudi Arabia and Allies”, *A Quarterly Journal of Political Studies of Islamic World*, 7:28, 2019, s. 130.

kaçınılmaz bir gereklilik olduğu düşünülebilir. Suudi Arabistan sınırlarında ideolojik bir grubun varlığına müsamaha göstermek bu ülke için kırmızı çizgi olarak kabul edilmiştir. Zira Husilerin Yemen'deki gücünün derinleşmesi ve İran ile ilişkilerinin genişlemesi, Suudi Arabistan sınırlarında İran'ın varlığı olarak yorumlanmaktadır. Lübnan'da İran yanlısı Hizbullah'ın ve Irak'ta yine İran yanlısı Haşdi Şabi güçlerinin varlığı ve Yemen'de de aynı senaryonun gerçekleşme ihtimali Suudi Arabistan'ı rahatsız etmiştir.⁶⁹

Suudi Arabistan'daki elitlerin anlayışı, İran tarafından desteklenen Zeydi Şii mezhebine sahip Husilerin varlığının Suudi vilayetleri sınırları çevresinde stratejik bir tehdit olduğu yönünde olmuştur.⁷⁰ Diğer taraftan bu savaşın Suudi Arabistan için bedeli çok ağır olmuştur. Ensarullah'ın askerî sözcüsünün iddialarına göre, Suudi Arabistan öncülüğündeki Arap koalisyonunun Yemen'e saldırısının yedinci yıldönümü vesilesiyle yaptığı açıklamada, son yedi yılda Ensarullah güçlerinin 13.000'den fazla askerî operasyon gerçekleştirdiğini vurgulamıştır. Bu yedi yıl boyunca Suudi Arabistan'a bağlı Yemen kuvvetleri cephesinde 10.000'den fazla Suudi ordusu askeri, 1.200'den fazla Emirlik askerinin ölü olduğu tespit edildiğini ifade etmiştir. Ensarullah'ın askerî sözcüsü ayrıca Arap koalisyonuna ait 17.000'den fazla askerî araç, tank ve her türlü silahın imha edildiğini ve yüzlerce zırh, askerî teçhizat, hafif ve ağır silahların ele geçirildiğini duyurmuştur. Ayrıca, 589'u Suudi Arabistan ve BAE'nin derinliğini ve 1237'si düşmanın Yemen topraklarındaki toplantılarını hedef alan 1826 füze operasyonu hakkında bilgi vermiştir.⁷¹

Sonuç

Ulus-devletler ve onlara ait sınırlar kavramı Vestfalya Antlaşmasıyla ortaya çıkmış olsa da günümüzde hala ihtilafli konular arasındaki yerini korumaktadır. Jeopolitik olgusunun yol açtığı rekabet, sınırlar meselesinin gözden kaçırılmasının hem nedeni hem de sonucu olagelmıştır. Yemen iç savaşında da jeopolitik odaklı rekabet ve sınır sorunları örtüşmüştür, ancak

---

⁶⁹ Hamed Kazemi, Abbas Alipour ve Ali Alizadeh, "Saudi Arabia's Strategic Policies in the Red Sea and Its Impact on the National Security of the Islamic Republic of Iran", *The Afaq Security Quarterly*, 14:53, 2022, s. 220.

⁷⁰ Hamid Dorj ve Seyed J. Emamjomezadeh, "Saudi Arabia and the Concept of Barring Iran's Power in the Middle East (A Case Study of Yemen's Developments)", *Journal of Islamic Revolution*, 9:31, 2019, s. 125.

⁷¹ "Ansarullah Presented the Statistics of 7 Years of War in Yemen: 1826 Military Operations against the Saudi Coalition", <https://mdeast.news/2022/03/21/>, erişim 22.01.2023.

süregelen sınır sorunları konuyu ele alan çalışmalarda göz ardı edilerek salt jeopolitik analizler yapılmıştır.

Yemen, Suudi Arabistan için uzun sınırından dolayı stratejik derinliğini olan bir ülkedir. Öte yandan Yemen ve Suudi Arabistan'ın kültürel, coğrafi ve tarihi yakınlığı, bu ülkenin Suudi Arabistan için jeopolitik bir öneme sahip olmasını sağlamaktadır.

Diğer taraftan Yemen'deki Husiler, Yemen'in kuzeyinde bulunan Zeydi Şii grupları arasında yer almakta ve Suudi Arabistan Şiileri ile çok yakın mezhebi ve tarihsel bağları bulunmaktadır. Bundan dolayı Suudi Arabistan, Şii hilalinin oluşması ve genişlemesi halinde bölgesel güçlerin dengesini İran İslam Cumhuriyeti lehine ve Suudi Arabistan'ın aleyhine olacağına inanarak, Şii nüfuz kuşağının oluşumunu özellikle 2011'den sonra engellemeye çalışılmaktadır.

Suudi Arabistan, Şii grupların Basra Körfezi ülkelerinde güç kazanmasını kendi ulusal çıkarları için bir tehdit olarak görmektedir ve Şiilerin birleşmesini jeopolitik açıdan engellemek istemektedir. Diğer taraftan Suudi Arabistan'ın doğusunda ve güneyinde Şiilerin kışkırtılması ve ardından halk devrimlerinin ülkesine yayılmasından endişe duymaktadır. Bu bağlamda Suudiler, Ensarullah'ın Yemen'de iktidara gelmesini kendi bekâları için tehdit olarak hissetmiş ve Husileri etkisiz hale getirmek ve İran'ın bölgedeki etkisini zayıflatmak için Yemen'de bir savaş başlatmıştır. Suudi Arabistan'a göre, Ensarullah'ın Yemen'de tam hâkimiyeti, güç dengesini İran'ın lehine değiştirerek Orta Doğu bölgesindeki İran'ın etki alanını genişletmesine neden olacaktır. İran'ın etki alanının artması stratejik konumda olan Babu-l Mendeb boğazı üzerinden petrol, mal, silah vb. kontrol sağlamasına ve jeopolitik nüfuz alanını genişletmesine imkân verecektir.

Bu nedenlerden dolayı Suudi Arabistan'ın Yemen'e operasyonun sebebi, Yemen'de ideolojik araçlarla bir dizi jeopolitik hedefe ulaşarak Suudi Arabistan'ın gücünü artırmak ve İran'ın güçlenmesine engellemektedir. Ama Suudi hava saldırıları Yemen için krizi çözmekten ziyade daha da kötüleştirmesine neden olmuştur ve Riyad yönetimine istediğini tam anlamıyla elde edememiştir. Askerî müdahale, Yemen toplumunda Suudi saldırılarını destekleyen ve karşı çıkanlar arasında daha derin bölünmeler yaratarak, altyapıyı ve devlet kurumlarını yok etmiş ve uzun vadeli istikrarsızlık ortamının oluşmasına neden olmuştur ve Ensarullah-Husileri daha da güçlendirmiştir. Öte yandan güney sınırlarındaki istikrarsızlık ile birlikte mülteci sayısı, yoksulluk ve güvensizlik artmış ve Suudi Arabistan sınır

güvenlik sıkıntıları daha da katlanarak siyasi ve maddi olarak maliyetli hale gelmiştir. Sınırların içinde başlayan çatışmalar sınır dışı aktörler eliyle körüklemiş ve içerdeki yapıyı eski haline dönmeyecek şekilde değiştirmiştir.

Summary

Since ancient times, there have always been border disputes between countries and local communities and these disputes have been the main factor in the emergence of wars and conflicts. In particular, the political borders of the Arabian Peninsula and especially Saudi Arabia were drawn with different wars and treaties after the First World War. Due to this fact and due to the reasons such as the imposition of borders, the availability of oil and energy resources, the strategic location of some regions or islands, and the intervention of extra-regional powers, some parts of these borders have not yet been agreed upon and these disagreements have continued to the present day.

Although the concept of nation-states and their borders emerged with the Treaty of Westphalia, it still is one of the most controversial issues today. The competition that occurred due to the geopolitical phenomenon has been both the cause and the result of the oversight of the border issue. In the Yemeni civil war, geopolitical-oriented competition and border problems overlapped; however, only geopolitical analyses were made, while the ongoing border problems have been ignored in the studies dealing with the subject.

Yemen is a country with strategic depth for Saudi Arabia due to its long border. On the one hand, the cultural, geographical, and historical proximity between Yemen and Saudi Arabia causes Yemen to have geopolitical importance for Saudi Arabia. On the other hand, the Houthis in Yemen are among the Zaydi Shiite groups in northern Yemen and have very close sectarian and historical ties with the Saudi Arabian Shiites. Therefore, Saudi Arabia is trying to prevent the formation of the Shiite influence belt, especially after 2011, believing that the formation and expansion of the Shiite crescent will shift the balance of regional powers in favour of the Islamic Republic of Iran and to the detriment of Saudi Arabia.

Saudi Arabia considers the possibility of Shiite groups' gaining power in the Persian Gulf countries a threat to its national interests and wants to prevent the unification of Shiites geopolitically. The Saudi leader is also concerned about the provocation of Shiites in the east and south of Saudi Arabia and then the spread of popular revolutions in his country. In this

context, the Saudis felt that Ansarullah's coming to power in Yemen was a threat to their own survival and started a war in Yemen to neutralize the Houthis and weaken Iran's influence in the region. According to Saudi Arabia, Ansarullah's full dominance in Yemen will change the balance of power in favour of Iran, causing Iran to expand its sphere of influence in the Middle East region. The increase in Iran's sphere of influence will allow the country to receive oil, goods, weapons, etc., through the strategically located Babul-Mandeb strait and it will also allow Iran to gain control and expand its geopolitical sphere of influence.

For these reasons, Saudi Arabia has operated within Yemen to increase its power and to prevent Iran from getting stronger by achieving a series of geopolitical goals in Yemen through ideological means. But Saudi airstrikes have made the crisis worse for Yemen rather than solving it and have not helped the Riyadh government exactly what it wanted. On the one hand, military intervention has created deeper divisions in Yemeni society between those supporting the Saudis and those opposing the Saudis, destroyed infrastructure and state institutions, created a climate of long-term instability, and further strengthened the Ansarullah-Houthis. On the other hand, due to the instability of its southern borders, the number of refugees, poverty, and insecurity within Saudi Arabia have increased and Saudi Arabian border security problems have become more and more costly both in political terms and in financial terms. The conflicts that started within the borders of the state have been fuelled by the deported actors and changed the internal structure in a way that the country would not return to its former state.

Çatışma Beyanı:

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar çatışma beyanımız bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

Yazarlar araştırmaya eşit oranda katkıda bulunmuştur.

Kaynakça**Basılı Eserler**

- AHMADI Ebrahim ve HAFEZNIA Mohammadreza (2020). "Explanation the Philosophy and Function of the Boundary in the Westphalian Era and Globalization", *World Politics*, 9:1, 117-152.
- AHMADY POUR Zahra ve MOHAMAD POUR Ali (2006). "Role of transition in Border Function on Geographical Space (Region Subjected to Study: Bajiran Area in the Iran and Turkmenistan Border)", *MJSP: Modern Japanese Studies Program*, 10:1, 147-172.
- AL DOSARI Abdullah ve GEORGE Mary (2020). "Yemen War: An Overview of the Armed Conflict and Role of Belligerents", *Journal of Politics and Law*, 13:1, 53-66.
- AL-HAJJRI Ibrahim (2007). The New Middle East Security Threat: The Case of Yemen and the GCC, Master's thesis, Naval Postgraduate School Monterey, California.
- AL-MAGHAFI Fadhli (2012). More Than Just a Boundary Dispute: the Regional Geopolitics of Saudi-Yemeni Relations, Unpublished Doctoral dissertation, School of Oriental and African Studies, University of London.
- AMIRI Suroush (2019). "Regional and Transatlantic Governments and the Yemeni Geopolitical and Security Crisis with an Emphasis on Iran and Saudi Arabia and Allies", *A Quarterly Journal of Political Studies of Islamic World*, 7:28, 115-140.
- CHAPMAN Bert (2011). *Geopolitics: A Guide to the Issues* ABC-CLIO, LLC, California.
- DIENER Alexander ve HAGEN Joshua (2012). *Borders: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, New York.
- DORJ Hamid ve EMAMJOMEZADEH Seyed J. (2019). "Saudi Arabia and the Concept of Barring Iran's Power in the Middle East (A Case Study of Yemen's Developments)", *Journal of Islamic Revolution*, 9:31, 117-142.
- FLINT Colin (2006). *Introduction to Geopolitics*, Routledge, New York.
- FRAIHAT Ibrahim (2016). *Unfinished Revolutions Yemen, Libya, and Tunisia after the Arab Spring*, Yale University Press, New Haven.
- GERSTEIN Daniel M. (2018). *Managing International Borders: Balancing Security with the Licit Flow of People and Goods*, RAND's publications.
- HAFEZNIA Mohammadreza JANPARVAR Mohsen ve MOJTAHEDZADEH Pirouz (2010). "Investingating and Analizing Globalization Affects on Nature of Boundaries", *Spatial Planning (Modares Human Sciences)*, 3:67, 37-54.
- HÄKLI Jouni (2008), "Re-Bordering Spaces", (ed.), Kevin R. Cox, Murray Low & Jenny Robinson, *Handbook of Political Geography*, SAGE Publications Ltd, London, 471-482.
- HEDAYATI Shahidani Mehdi ve BABAIE Mohammad Reza (2021). "The Fragile Coalition and Political Competition between UAE and Saudi Arabia in Yemen (2015-2020)", *Journal of Political Strategic Studies*, 10:68, 227-254.
- HEIDARI Mohammad, ENAMI ALAMDARI Sohrab ve FATTABI Farhad (2012). "Border Geopolitics and Model of Management and Control of Iran's Eastern Borders", *Geopolitics Quarterly*, 8:27, 118-153.
- HEMATI Morteza ve EBRAHIMI Shahrooz (2018). "The Effects of Saudi Foreign Policy in Yemen on Iran's Role in the Middle East". *The Quarterly Journal of World Politics*, 7:23, 227-251.
- HĒMMATI Morteza EBRAHIMI Shahrooz ve GOODARZI Mahnaz (2020). "Saudi Arabia's Balancing Policy with Iran in Yemen", *Journal of Spatial Planning*, 10:1, 105-122.
- JAFARI VALDANI Asghar ve JAFARI VALDANI Ramin (2013). "An Analysis of Geopolitics of Oman's Borders with Neighboring Countries", *Political Science Journal*, 8:1, 79-116.

- JONES Reece (2011). "Border Security, 9/11 and the Enclosure of Civilisation", *The Geographical Journal*, 177:3, 213-217.
- KARAOĞLU Orhan (2021). *Teopower Olarak Şülik ve İnan Dış Politikası*, Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- KAZEMI Hamed ALIPOUR Abbas ve ALIZADEH Ali (2022). "Saudi Arabia's Strategic Policies in the Red Sea and Its Impact on the National Security of the Islamic Republic of Iran", *The Afaq Security Quarterly*, 14:53, 193-225.
- KOLOSOSOV Vladimir (2005). "Border Studies: Changing Perspectives and Theoretical Approaches", *Geopolitics*, 10, 606-632.
- LAINÉ Jussi (2015). "A Historical View on the Study of Borders", (ed.) Sergey Sevastianov. Jussi Laine, Anton Kireev, *Introduction to Border Studies*, Far Eastern Federal University, Russia, 14-32.
- LEYLANOĞLU Hazar ve SEYEDİ ASL Seyedmohammad (2021). "İnan ve Suudi Arabistan'ın 2003'ten Sonra Irak'ta Çıkar Çatışmalarına Jeopolitik Bir Bakış", *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8:22, 107-126.
- MAIGARI Abdullahi Muhammad vd. (2020). "Geopolitics of Land Borders Closure in West Africa", *Journal of Culture, Politics and Innovation*, 1, 1-25.
- MILLER Benjamin (2001). "The Concept of Security: Should it be Redefined?", *The Journal of Strategic Studies*, 24:2, 13-42.
- MOHAMMADI Fatemeh (2015). "Territorial and Boundaries Delimitations Between the Southern Persian Gulf States 1995-2012", *Journal of Research in History*, 6:16, 115-139.
- MOUNTZ Alison (2009). "Border", (ed.) Carolyn Gallaher, Carl T. Dahlman, Mary Gilmartin, Alison Mountz and Peter Shirlow, *Key Concepts in Political Geography* SAGE Publications, London, 198-210.
- NEWMAN David (2006). "Borders and Bordering: Towards an Interdisciplinary Dialogue", *European Journal of Social Theory*, 9:2, 171-186.
- ÓTUATHAIL Gearóid (1996). *Critical Geopolitics: The Politics of Writing Global Space*, Routledge, London.
- OKRUHLIK Gwenn ve CONGE Patrick J. (1999). "The Politics of Border Disputes: On the Arabian Peninsula", *International Journal*, 54:2, 230-248.
- OMBLER Jenny (2021). "The Border as a 'Broken Middle': Pursuing an Ethical Approach to Bordering", *Geopolitics*, 26:2, 564-588.
- ORKABY Asher. (2015). *Saudi Arabia's War with the Houthis: Old Borders, New Lines*, The Washington Institute, Policy Analysis: PolicyWatch 2404.
- RAMADAN Muhsin ve AL-GANAD Tawfeek (2022). *Resolving the Yemen-Saudi Border Problem: Time To Revive the Joint Committees*, The Sana'a Center for Strategic Studies, Yemen.
- ROBERTS John (2000). *The Saudi-Yemeni Boundary Treaty*, IBRU Boundary and Security Bulletin, Durham University, Durham.
- SAMIEE Alireza MOHAMMADI AZIZAABADI Mehdi ve NIKFAR Jaseb (2017). "Geopolitic Identity and its Impact on Security Strategies of Iran-Saudi Arabia in the Yemeni Crisis", *Quarterly Journal of Political Research in Islamic World*, 5:2, 1-27.
- SARDAR Hamid ve MOUSAVI Mir H. (2015). "Yemen in the Foreign Policy of Saudi Arabia", *Journal of Foreign Policy*, 29:1, 75-96.
- SEDDIQ Ramin (2001). *Border Disputes on the Arabian Peninsula*, The Washington Institute, Policy Analysis: PolicyWatch 525.
- SEYEDİ ASL Seyedmohammad ve BAHREMANNI Ata Ollah (2021). "Sınır Jeopolitiği Faktörlerinin İnan-Türkmenistan İlişkileri Üzerine Etkisi", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 5:2, 668-698.

- SEYEDI ASL Seyedmohammad (2022). "Suudi Arabistan'ın Kafkasya ve Orta Asya'da Vahhabilik Politikası" *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6:1, 89-102.
- SEYEDI ASL Seyedmohammad LEYLANOĞLU Hazar BAHREMANI Ataollah ve ZABARDASTALAMDARI Shalaleh (2021). "Yemen Crisis after 2015: The Attitudes of Saudi Arabia and the United Arab Emirates", *Cuestiones Políticas*, 39:69, 717-734.
- SHAHGOLIAN GHAFARKHI Reza ve JAMALI Ali, (2017), "Investigating the Impact of the Saudi War in Yemen on the Security of the Islamic Republic of Iran", *Journal of Defense Policy*, 25:100, 153-193.
- SHAHGOLIAN Reza (2017). "The Impact of Saudi War in Yemen on Security of the Islamic Republic of Iran", *Journal of Defense Policy*, 25:100, 153-193.
- SHEIKHOLESLAMI Mohammad Hasan ve SARADAR Hamid (2012). "Religious Approach in Saudi Arabia's Cultural Diplomacy: A Case Study of Muslim World League", *Journal of Political Research in Islamic World*, 2:4, 103-128.
- ŞAHİN Mehmet ve SEYEDI ASL Seyedmohammad (2022). "Suudi Arabistan'ın Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi", *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 57, 31-50.
- TAVAKLIAN Ibrahim (2012). "Border, Security and Solutions to Create Security at the Borders, National Congress on Border Cities and Security; Challenges and Strategies", *University of Sistan & Baluchestan, Iran*, 656-666.
- TOVY Tal (2015). *The Changing Nature of Geostrategy 1900–2000: The Evolution of a New Paradigm*, Air University Press, Alabama.
- YARI Ehsan ve ABDALIPOUR Vahid (2017). "Analyzing the Reasons of the Persian Gulf's Arab Countries Failure in Settlement of Their Border and Territorial Disputes", *The Journal of Geographical Data*, 26:103, 201-219.
- ZANGANEH Peyman ve HAMIDI Somaye (2016). "The Nature of Logics Ruling Interactions of Iran and Saudi Arabia in the Yemen Crisis", *Quarterly of Political Strategic Studies*, 5:18, 143-169.
- ZARE Sediqeh ve AHMADI Hamid (2015). "Identification of Shiite and Religious Conflict in the Middle East", *The Quarterly Journal of International Relations Research*, 6:19, 15-54.
- ZARGHANI Seyed H. (2013). "Narcotics Geopolitics and Its Impact on Iran's Eastern Borders", *Journal of Police Geography*, 1:1, 1-30.
- İnternet Kaynakları**
- ARDEMAGNI Eleonora, "The Saudi-Yemeni Militarized Borderland", *Carnegie Endowment for International Peace*, <https://carnegieendowment.org/sada/80745>, erişim 10.01.2023.
- JAFARI VALDAN Asghar, "Saudi Arabia: Looking at Yemen", <https://www.alwahabiyah.com/fa/articleview/552/>, erişim 15.12.2022.
- MOHSENI RAD Said, "A Look at the Border Disputes between Saudi Arabia and the UAE", <https://irna.ir/xjfv9y>, erişim 12.10.2022.
- "Saudi Arabia's territorial disputes with its neighbors", <https://www.hamshahrionline.ir/news/241586/>, erişim 01.11.2022.
- "Kuwait and Saudi Arabia; Movement Towards Convergence or dDvergence", <https://www.tasnimnews.com/fa/news/1394/05/11/817285/>, erişim 05.12.2022.
- "A look at the Border Disputes between Saudi Arabia and Qatar", <https://basirat.ir/fa/news/264371/>, erişim 20.09. 2022.
- "Ansarullah Presented the Statistics of 7 Years of war in Yemen: 1826 Military Operations against the Saudi Coalition", <https://mdeast.news/2022/03/21/>, erişim 22.01.2023.